

CIRKULÄR 18:16

Avdelningen för juridik
Per Henningsson
Olof Moberg
Johan Larsson

Kommunstyrelse
Gator/Vägar
Juridik

Åläggande om gångbanerenhållning m.m.

En kommun har rätt att bestämma att ansvaret för viss renhållning och vinterväghållning som kommunen annars skulle svara för ska föras över på fastighetsinnehavarna. Denna möjlighet gäller ifråga om *gångbana eller annat utrymme utanför fastigheterna som behövs för gångtrafiken*. Detta framgår av 3 § lagen med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning (SFS 1998:814). Det bör understrykas att det bara är sådan skyldighet som annars skulle ligga på kommunen som kan föras över på fastighetsinnehavaren. Det innebär att det måste vara fråga om mark som är utlagd som allmän plats enligt detaljplan, att platsen måste ligga inom detaljplan med kommunalt huvudmannaskap och att åtgärderna inte ska ankomma på staten som väghållare.

Möjligheten att ålägga fastighetsinnehavare viss skyldighet att renhålla gångbana är inte ny. Den infördes 1957 i samband med att det grundläggande ansvar för gatuhållningen som tidigare åvilat fastighetsägarna istället lades på kommunerna.

Tidigare togs sådana ålägganden ofta in i kommunernas lokala ordningsstadgor. Övergångsbestämmelserna vid ordningslagsreformen 1994 innebar att äldre lokala ordningsföreskrifter upphörde att gälla den 1 januari 1996. Det innebär att också föreskrifter om gångbanerenhållning som tagits in i äldre lokala ordningsstadgor upphörde att gälla vid denna tidpunkt. För att föreskrifter om gångbanerenhållning numera ska gälla måste kommunfullmäktige därför ha fattat beslut om sådana föreskrifter efter ordningslagens ikraftträdande den 1 april 1994.

I samband med ordningslagsreformen överfördes bestämmelserna om åläggande av gångbanerenhållningen till den då gällande renhållningslagen. I samband med miljöbalksreformen 1999 kom bestämmelserna istället att föras in i den då nya lagen med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning.

Att renhållningslagen upphörde i samband med miljöbalksreformen har inte påverkat giltigheten av tidigare beslutade föreskrifter. Av punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning (SFS 1998:814) framgår att föreskrifter som gällde den 1 januari 1999 och som meddelats med stöd av renhållningslagen ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i den nya lagen.

I dag framgår det av 3 § första stycket lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning att kommunen kan **ålägga** en fastighetsinnehavare inom ett område med detaljplan där kommunen är huvudman för allmänna platser att utföra de åtgärder som avses i 2 § första stycket i lagen i fråga om gångbanor eller andra utrymmen utanför fastigheten som behövs för gångtrafiken. Enligt 3 § andra stycket lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en kommun meddela **närmare föreskrifter** i fråga om de åtgärder som ska vidtas av fastighetsinnehavaren. Ett sådant bemyndigande har tagits in i 1 § förordningen om gaturenhållning och skyltning (SFS 1998:929). Enligt denna bestämmelse får kommunfullmäktige meddela sådana föreskrifter som avses i 3 § lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning.

I samband med ordningslagsreformen utarbetade dåvarande Svenska Kommunförbundet ett underlag för utformning av åläggande och föreskrifter om gångbanerenshållning (cirkulär 1995:153, *Åläggande om gångbanerenshållning m.m.*)

Ändrad lagstiftning och vissa erfarenheter har gjort det angeläget att se över det underlaget. I detta cirkulär redovisas därför ett uppdaterat underlag för utformning av åläggande och föreskrifter om gångbanerenshållning med kommentarer. Det nya underlaget bygger dock i allt väsentligt på underlaget i 1995 års cirkulär.

Underlaget är liksom tidigare avsett att vara till hjälp vid de lokala bedömningar som måste ske i kommunerna.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av förbundsjuristerna Per Henningsson (tfn: 08-452 79 78, mail: per.henningsson@skl.se), Olof Moberg (tfn: 08-452 79 88, mail: olof.moberg@skl.se) eller Johan Larsson (tfn: 08-452 79 79, mail: johan.larsson@skl.se).

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för juridik

Germund Persson

Bilagor:

1. Underlag för beslut om åläggande om gångbanerenshållning m.m.
2. Kommentarer till underlag för beslut om åläggande gångbanerenshållning m.m.